

VESELÉ PŘÍHODY Z PÁTRACÍ SLUŽBY

MICHAL DLOUHÝ

MICHAL DLOUHÝ

VESELÉ PŘÍHODY Z PÁTRACÍ SLUŽBY

Praha 2014
Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE

© JUDr. Michal Dlouhý 2014
© Nakladatelství Jindřich Kraus - PRAGOLINE 2014
ISBN 978-80-87872-72-7

Když mě pan plukovník JUDr. Michal Dlouhý požádal, abych napsal několik řádek k jeho nově chystané knize, udělal jsem to velice rád. Už proto, že si ho velice vážím jako člověka i jako vysoce erudovaného odborníka. Naše spolupráce při seriálu Četnické humoresky byla vynikající; vždy znalá věcí týkajících se života a fungování četnictva, precizní v detailech, ochotná přispět k autenticitě prostředí, okamžitá, co se týče dodávání informací a v neposlední řadě nezastupitelná pomoc při kontrole scénářů z hlediska dobových realit. Pan plukovník Dlouhý je obzvláště čestný, pracovitý a uvážlivý člověk. Proto ho mám velmi rád a náš vztah je dnes, mohu to skromě říci, víc než pracovní. Přeji mu mnoho úspěchů v další jeho záslužné činnosti a mohu ho ujistit, že má ve mně velkého obdivovatele.

Antonín
Moskalyk.

Antonín Moskalyk
režisér

PÁR ŘÁDEK ÚVODEM

Veselé příhody z pátrací služby jsou soubor krátkých povídek volně navazujících na již vydané Příhody z pátrací služby. Jednotlivé povídky jsou zpracovány na základě skutečných událostí, které se při výkonu pátrací služby přihodily příslušníkům četnického sboru na území meziválečného Československa. Podkladem pro zpracování tohoto souboru povídek jsou kriminální případy, které nebyly v současné době zpracovány.

Četnický sbor pečující o veřejný pořádek a veřejnou bezpečnost na celém území státu byl od samého svého zřízení v rakouské části monarchie, k němuž došlo v roce 1849, důsledně organizován jako autoritativní orgán státu. Ačkoliv předpisy upravující výkon četnické služby doznaly postupem času řady změn, týkajících se zejména zdokonalení organizační struktury četnického sboru tak, aby odpovídala organizaci ostatních orgánů státní správy, autoritativní duch četnictva zůstal ve služebních předpisech trvale deklarován.

Samostatný československý stát při svém vzniku v roce 1918 převzal rakouskou právní úpravu organizace a činnosti četnictva z roku 1895, která platila na území Čech, Moravy a Slezska a po nezbytných úpravách vyplývajících z republikánského charakteru státu ji postupně zavedl na celém státním území, tj. i na území Slovenska a Podkarpatské Rusi. Přestože recipovaná právní úprava, platná bez podstatných změn od roku 1895, zaznamenala za dobu 20 let existence československé republiky změny spočívající ve vydání nového zákona o četnictvu v roce 1920 a jeho novelizaci v roce 1928, ostatní služební předpisy prošly pouze dílčími úpravami a platily po celou dobu existence četnictva až do jeho zrušení v roce 1945.

Nejdůležitějším předpisem byla pro četnictvo **Služební instrukce pro četnictvo** původně vydaná jako výnos rakouského ministerstva zeměbrany č. 43 ř.z. ze dne 20. března 1895. Tento pragmatický předpis zajišťoval autoritativní a důstojnou povahu četnictva ve společnosti formou povinností a zákazů stanovených pro jednotlivé příslušníky četnického sboru. Začtème se nyní do několika dnes archaicky znějících ustanovení: „Četníci mají se chovati vážně, slušně a zdvořile... Příslušníci četnictva mají žárlivě střežiti dobrou pověst sboru... Vůbec musí se četník všeho vyvarovati, co by mohlo vyvolati nepříznivé poznámky, pomluvu nebo dokonce posměch obecnstva... Četník nesmí se oddávati lehkomyšlnému způsobu života...“ Výše uvedená ustanovení vedla k tomu, že příslušníci četnictva byli dá se říci muži dvou tváří. Při výkonu četnické služby a na veřejnosti vůbec vystu-

povali četníci se vsí vážností a důstojností hodnou představitele státu. Na druhé straně, uvnitř četnické komunity, za zdmi četnických kasáren, ve kterých byly ubytovány jednotlivé četnické útvary, ale i většina příslušníků četnického sboru, ukryti před zraky občanské veřejnosti, žili jako ostatní smrtelníci se svými lidskými problémy, starostmi a také radostmi.

Vlastní **výkon pátrací služby** představující: „soustavné stíhání pachatelů trestných činů a pátrání po osobách pohřešovaných a nezvěstných, po totožnosti neznámých mrtvol a po majitelích věcí a zvířat, jejichž původ má být zjištěn“ nebyl mnohdy ničím příjemným. Vždyť se jednalo o pátrání po pachatelích takzvaných hrdelních zločinů. V řadě případů se ale jednalo i o pronásledování drobných zlodějů a zlodějek, podvodníků a podvodnic, k jejichž usvědčení mnohdy napomohl důvtip a svérázné vyšetřovací metody používané pátrajícími četníky. Při řešení takovýchto případů byla i příležitost k zasmání.

Veselé příhody z pátrací služby zahrnují kriminální případy v nichž vystupují úsměvné postavy pachatelů méně závažných trestných činů, to jest přečinů a přestupků. Dále jsou zde popsány originální pátrací postupy použité pro spravedlnost a službu zapálenými četníky, kteří se více než služební instrukce pro četnictvo drželi hesla „účel světí prostředky“. V neposlední řadě jde i o případy, kdy se četník svědomitě vykonávající pátrací službu stal terčem posměchu svých kolegů, ale i veřejnosti.

Uvedený soubor je věnován památce výkonných četníků, kterých v roce 1938 v rámci celé Československé republiky sloužilo celkem 13 395 na 2 646 četnických stanicích ve větších obcích a městech a 42 četnických pátracích stanicích v sídlech krajských soudů. Výkonní četníci byli lidé z masa a kostí, kteří chápali svoji službu jako poslání a snažili se ji vykonávat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a podle mnohdy archaických služebních předpisů, aby zajistili ochranu společnosti před zločinem.

Jednotlivé příběhy se skutečně udály a byly zpracovány za využití dobového tisku, odborné literatury, ale i paměti a vzpomínek bývalých příslušníků četnictva. Příběhy jsou řazeny do celku podle časové posloupnosti, jak se udály, a byly vybírány tak, aby přiblížily výkon pátrací služby v jednotlivých částech státu tj. v Čechách, na Moravě, ve Slezsku, na Slovensku a na Podkarpatské Rusi.

Policejní rada
plk. JUDr. Michal Dlouhý

71947 *Quint*
Národní
Služba

ZÁKON O ČETNICTVU

království a zemi na radě říšské zastoupených

i nařízení vykonávací,

pak

ustanovení organická a instrukce služební

pro tento sbor.

4. opravené vydání.

1134/23

1918

Nákladem J. Guska v Kroměříži,
c. a k. dvorní knihkupectví a dvorní knihtiskárna.

VYSVĚTLENÝ ZLOČIN

(Slezsko)

Jednoho červnového dne roku 1919 se na četnickou stanici v Hradci dostavil nově ustanovený správce papírny v Žimrovicích, představil se veliteli stanice štábnímu strážmistru Leopoldu Dvořákovvi a zároveň mu oznamoval strašný zločin, který byl ke škodě jeho rodiny spáchán.

Artur Vinčálek, doktor-inženýr, donedávna c. a k. aktuárský nadporučík dělostřelectva, nyní šťastně ženatý muž, oznamoval hlasem přímo tragickým krádež bedny, ve které měla jeho mladá choť svoje kloboučky a šaty. Čerstvá mladá paní a ještě k tomu paní správcová musí přece odpovídajícím způsobem reprezentovati svého manžela. A nyní takový malér. Bedna o váze více než metrického centu je pryč.

Pět beden s částí výbavy mladé paní bylo včera dopraveno přímo ze svatby v Brně železnicí do stanice Hradec u Opavy. Odtud je závodní kočí převezl spolu se dvěma dělníky ještě včera večer do závodu. Složili je hned po příjezdu do před síně správcovu bytu. Ráno však správcovi zjistili, že jedna z pěti beden chybí. Do papírny má přitom přístup pouze 24 zaměstnanců.

Nešťastný správce Vinčálek dal veliteli stanice k dispozici po celou dobu pátrání po zmizelé bedně závodního kočího s bryčkou. Po příjezdu do závodu vedl štábního strážmistra do před síně jejich bytu a přesně ukazoval místo, kde zmizelá bedna stála. Spílal přitom nevděčným zaměstnancům a nejraděj by některé z nich nechal zatknout a zbytek na hodinu propustil.

Štábní Dvořák sám pro sebe uvažuje. Jak mohla zmizet bedna váží cí přes metrický cent? To přece nemohlo být dílo jednotlivce. Kdo ze zaměstnanců by však chtěl okrást svého nového chleboďárce? Ve Slezsku sice slouží teprve od počátku roku, ale místní lid by nic takového neudělal.

Nechá si předvést vůz, na němž byly bedny z nádraží dovezeny. Šlo o malý dřevěný vůz bez postranic, na němž nebylo možné nalézt jakoukoliv stopu. Po chvíli nechá přítomné dělníky naložit vůz bedna-

mi, které již byly k jejich radosti paní správcovou vyprázdněny. Ale co to? Beden je plný vůz! Jen tak tak se vejdou na vůz čtyři bedny.

Štábní strážmistr se usmívá a najednou přikazuje přidělenému kočímu, aby usedl na kozlík, že pojedou nazpět do Hradce. Tam navedl kočího na nádraží. Skladník jim v rohu skladiště ukázal bednu, kterou zde včera zapomněli, neboť pro ni neměli na malém voze místo.

Z nádraží se nechal velitel stanice odvézt do četnických kasáren. Odtud telefonicky oznámil správci se dvěma akademickými tituly vypátrání neukradené bedny s módními doplňky jeho manželky... Ještě, že zachoval klidnou hlavu a nezačal podle správceva návrhu se zatýkáním podezřelých zaměstnanců papírny.

Všeobecné povinnosti četnictva.

Byl-li v obvodu četnické stanice spáchán nějaký trestný čin, nebo je-li podezření takového činu, musí se velitel stanice, jakmile o tom obdrží zprávu, bez ohledu na velikost trestného činu a na škodu tím způsobenou, ihned buď sám na místo činu odebratí, nebo tam odeslati hlídku. O tom, má-li velitel stanice osobně pátrání předsevzítí nebo tuto důležitou službu svěřiti podřízeným četníkům, rozhoduje důležitost případu a služební poměry.

Spokojovati se pouze s údaji oznamovatele a podávati dle nich zprávy, případně trestní oznámení nebo zaváděti pátrání, aniž by byl případ náležitě vyšetřen, jest zpravidla nepřipustno. Výjimky mohou nastati, pokud se týče zavedení pátrání nebo stíhání, v případě, je-li pachatel nebo směr jeho útěku z důvěryhodného udání znám a mohlo-li by býti opožděným stíháním zmařeno jeho včasné dopadení. Avšak ani v těchto případech nesmí se místo činu pustiti se zřetele, nýbrž nutno tam co nejdříve provésti osobní šetření. Doporučuje se proto, aby současně se zahájením stíhání pachatele bylo místo činu ohledáno nebo učiněno opatření, aby místo činu zůstalo až do příchodu četníků v nezměněném stavu a aby nepovoláním nebyl přístup k němu dovolen.

ZATRACENÝ KOHOUT

(Slovensko)

Strážmistr Štefan Pentek z četnické stanice Barca byl na první adventní neděli roku 1921 vyslán, aby ve smyslu § 93 Služební instrukce pro četnictvo: „*dohlížel na trhy a byl především orgánům místní policie co nejvíce nápomocen*“. Na náměstí před městským domem prodávali místní gazdové a gazdiny své výrobky. Pytle naplněné různými druhy obilí a další zemědělské produkty, drůbež, ale i košíkářské a řezbářské výrobky byly nabízeny případným zájemcům. Záležitosti místní policie na trhu zajišťoval policejní strážník Pavel Zicha. Strážmistr Pentek byl na místě pro případ, že by strážník situaci nemohl zvládnout, a hlavně taky proto, kdyby se na trhu objevila některá z četnictvu důvěrně známých firem. Těmi byli myšleni skořápkáři, kapsáři, potulní cikáni nebo slepičkáři, kteří již spadali do oblasti zájmu četnické pátrací služby.

V úseku, kde se prodávalo obilí, povšiml si strážmistr jemu známého místního rolníka Petra Gáži, který zřejmě hodlal koupit oves pro svého koníka. Ani četník nestačil rozvážným krokem obejít dokola celé náměstí a rolník Gážo běží za ním, že postrádá peněženku.

U gazdiny Hany Kavkové hodlal koupit 3q ovsu pro svého koníka. Kavková za 1q ovsu požadovala 120,- Kč. Gážo byl však ochoten dát pouze 110,- Kč. Ne, že by peněz neměl, ale proč hnedka platit požadovanou sumu, byl by to špatný gazda, kdyby se alespoň nepokusil o ceně smlouvat. Kavková však nehodlala slevit. Stála vedle své sestry Verony, která nabízela k prodeji kohouta. Gážo, který chtěl oves již s otevřenou peněženkou naditou patnácti stovkami platit, demonstrativně svoji peněženku zavřel a vložil ji do náprsní kapsy kabátu. Jelikož ani poté prodávající neslevila, odešel o kus dále a dohodl se na koupi ovsu u jiného prodávajícího. Když hodlal vyndat peněženku, s hrůzou zjistil, že je náprsní kapsa jeho kabátu prázdná. Hledá v náprsní kapse saka a dále ve všech ostatních kapsách. Rovněž se rozhlíží okolo sebe po zemi, zdali mu nevypadla na zem. Všechny snahy však byly marné. Kromě peněz měl rolník v peněžence také různé stvrzenky, které potřebuje.

Když přišel Gážo s četníkem ke Kavkové, ta dělá, že jí do věci nic není. Mohl přece koupit oves od ní a bylo by se mu to nestalo. Vedle stojící Verona stále v podpaží držela kohouta, kterému svázala hadříkem nohy a křídla, aby jí netropil potíže, a hodlá pojednou odejít. Na četníkův dotaz sděluje, že jde ke kostelu, kde je prodávána drůbež, mezi obilím kohouta těžko prodá. Gážo tvrdí, že svou peněženku nemohl jinde vytrousit než u sester Kavkových. Ty však obě vypovídají, že žádnou peněženku nenašly, ani nic takového na zemi neviděly. V odchodu je proto Veroně zabráněno a spolu se sestrou Hanou je četník odvádí do městského domu na policejní strážnici.

Dav, který se srotil okolo, pomáhá rozehnat i strážník Zicha. Strážmistr dává bedlivý pozor, aby některá z žen cestou nic neodhodila. Na strážnici je paní Zichová požádána, aby u obou žen provedla osobní prohlídku. Nedělá ji poprvé. Každou chvíli prohlíží osoby ženského pohlaví předvedené na místní policejní strážnici, zdali u sebe nemají nějaké odcizené věci. Tudíž v tom má již praxi. Přesto ani u jedné ze sester, které postupně ve vedlejší místnosti pečlivě prohlížela, není peněženka nalezena. Verona Kavková stále drží svázaného kohouta pod paží, jakoby se bála, že jí ho někdo vezme. Osobní prohlídky byly oběma ženami doprovázeny náležitým „komentářem“ a hlavně nadávkami. Paní Zichová, je na to však za léta praxe zvyklá.

Po prohlídce si Verona Kavková odložila na zem kohouta, aby si mohla upravit oděv. Petr Gážo je z výsledku pátrání smutný a v duchu se s penězi, o které přišel, loučí. V tom kohout, který se nemohl díky spoutání nohou a křídel ani pohnout, sebou hodil a z pod křídla mu na zem vypadl nějaký předmět. Verona se na kohouta vrhla a chtěla jím na zemi ležící předmět zakrýt. Bystrému oku strážmistra Penteka to však neuniklo a stačil Veroně v jejích snahách zabránit. Tím předmětem byla zánovní kožená peněženka, ve které bylo kromě patnácti stokorun i několik stvrzenek na jméno Petr Gážo. Šťastný majitel potvrdil, že z jejího obsahu nic nechybí.

Sestry byly nuceny vyrukovat s pravdou ven. Když od nich Gážo odcházel, aniž by od Hany koupil oves, vypadla mu peněženka zpod kabátu na zem a on si toho nevšiml. Jakmile odešel několik kroků,

Verona peněženku sebrala a ukryla ji pod levé křídlo kohouta, kterého celou dobu držela v podpaží. Jelikož Gážo ztrátu peněženky brzy zpozoroval, nestačila s kohoutem odejít ke kostelu, jak zamýšlela. Cestou na strážnici peněženku nemohla ani odhodit, neboť za ní šel četník, a tak věřila, že peněženka zůstane bez újmy ve svém úkrytu. Marně. Zatraceného kohouta, který jí zradil, prodala nazlobená Verona za 6,- Kč strážníkovi manželce. Ta byla ráda, že koupila tak levně kohouta, který snáší peníze.

Pro přečin proti bezpečnosti majetku byly obě sestry udány okresnímu soudu v Košicích.

§ 176. Prehliadnuté môže byť šatstvo, a iné predmety na jednotlivcovi, na ktorom väzí závažné podozrenie zo zločinu alebo z prečinu trestného väznicou, alebo ktorý je u úradu známy ako zločinec zo zvyku.

Prehliadke telesnej môže byť podrobený aj ten, kto veľmi pravdepodobne ukrýva u seba nejaký predmet, slúžiaci za dôkaz.

Telesná prehliadka príslušníkov obvineného (§ 205, čís. 1.), môže však byť na tomto základe preveденá len vtedy, sú-li v závažnom podozrení z účastníctva, prechovávačstva alebo nadržovania.

Telesná prehliadka obhájcu aj vtedy, keď obvineného už nezastupuje, môže byť preveденá len na základe označenom v odstavci druhom, a to len vtedy, je-li proti nemu nariadené vyšetřovanie pre účastníctvo, prechovávačstvo alebo nadržovanie.

NEŠŤASTNICE

(Čechy)

Osazenstvo četnické stanice Hořice v Podkrkonoší bylo druhé červnové pondělí roku 1922 časně ráno zalarmováno plačící sloužkou Marií Volákovou, která přišla oznámit krádež modlitební knížky, v níž měla uloženou tisíci korunou bankovku. Velitel stanice vrchní strážmistr Václav Mrázek oznamovatelku za přítomnosti strážmistrů Gustava Pertla a Václava Draksla vyslechl k bližším okolnostem případu.

Voláková bydlí v domě uzenáře Nového, kde slouží. V prvním patře domu má svůj pokoj. Modlitební knížku měla na svém místě ještě včera dopoledne, když se vrátila z kostela. Byla uložena spolu s ostatními jejími věcmi v prádelním koši. Tisíci korunu jí daroval tatínek asi před dvěma lety. Střežila ji jako oko v hlavě a těšila se, jak si za ní pořídí vybavu. O tisíci koruně věděla pouze její sestra, která však byla v sobotu odpoledne na návštěvě u jejich společné kamarádky Anny Černé a o bankovce se jí zmínila. Proto má podezření na Anku Černou, kterou včera odpoledne viděla jít okolo domu, kde slouží. Celé odpoledne byli všichni v kuchyni a dům byl otevřený. Černá dům zná, jelikož v něm před Volákovou sloužila. Proto právě ji podezírá ze spáchání krádeže.

Strážmistr Pertl se ustrojil a vydal se spolu s poškozenou na místo činu. Sotva však opustili četnickou stanici, přiběhla do staniční kanceláře Anna Černá a spustila, že u ní byla její kamarádka Marie Voláková a nařkla ji z odcizení tisíci koruny. Žádala četníky, aby věc řádně vyšetřili, že ji bude žalovat pro zločin utržení na cti, protože si takovou věc nemůže nechat líbit. Ona je poctivá, jen ať se na ni páni četníci poptají! Zato starý Volák sedí v kriminále v Kartouzích a peníze prý ukradl na výročním trhu v Jičíně!

Případ se poněkud zamotával, a tak velitel stanice vyzval slečnu Černou, aby vyčkala návratu strážmistra Pertla, který šel provést ohledání místa činu. Vracející se strážmistr přítomnost Anny Černé na četnické stanici uvítal. Po krátké poradě s panem vrchním ji oslovil. Je totiž důvodně podezřelá z krádeže tisíci koruny. V neděli šla okolo domu a poměry v něm víc než dobře zná. Černá na židli cudně popo-

sedávala, klopila oči a opakovaně tvrdila, že krádež nespáchala. K tomu opět dodala, že to tak nenechá a že bude Volákovou žalovat pro utržení na cti.

Četníci jsou však ve službě neustále, a tak mají času dost. Nechali Černou na stanici dvě hodiny přemýšlet a poté začal strážmistr Draksl vysvětlovat ustanovení trestního zákona o okolnostech polehčujících, mezi které patří kromě dosavadního bezúhonného života i snaha o napravení způsobené škody a doznání se k činu. Z chování Černé vytušil, že skrývá nějaké tajemství. A tak svoji „přednášku“ z trestního práva rozšířil i o ustanovení zákona o podmíněném odsouzení. Po nějaké době se Anna Černá dala do pláče. Nikam nespíchající četníci ji trochu zlomyslně nechali půl hodiny v klidu vyplakat a potom ji strážmistr Draksl oslovil s tím, že vidí, jak činu upřímně lituje, a otázal se jí, kam že tedy odcizenou tisícikorunu schovala. Černá se vzlykotem špitla, že jí přinese. Tento návrh však strážmistr nemohl akceptovat a opětovně se ptal po úkrytu odcizených věcí. Modlitební knížku po příchodu domů spálila a bankovku má uschovanou v prádelníku.

Drakslovi se přesto Černé poněkud zželelo a navrhl jí, aby šla domů pro odcizenou tisícikorunu s tím, že on půjde s kolegou Pertlem nenápadně za ní, neboť měl obavu, aby si z nerozvážnosti něco neudělala. Po jejím vejítí do domu četníci dům obklíčili, aby jim rozrušená Černá náhodou neutekla zadním vchodem, a čekali.

Za chvíli vyšla před dům a se slzami v očích podávala strážmistru Drakslovi složenou bankovku. Jaké však bylo jejich překvapení, když zjistili, že se jedná o starou modrou rakouskou tisícikorunu z roku 1902 s natištěným desetikorunovým československým kolkem z roku 1919, kdy byla provedena měnová odluka od Rakousko-uherska. Okolkované peníze měly být vyměněny do konce roku 1920 za nově vydané československé státopvky! To znamená, že uvedená bankovka je prostředek absolutně nezpůsobilý k provedení trestného činu krádeže.

Poškozená Voláková po předložení uvedené bankovky potvrdila, že je to právě ta, co jí byla odcizena. Poté co jí bylo strážmistrem Pertlem sděleno, že jde o peníz, který nemá žádnou cenu, propukla v usedavý pláč. Začala litovat jaká je nešťastnice, co se tisícikoruny nascho-